

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

કસ્ટમ્સ કમિશનર (સમુદ્ર), ચેન્નાઈ

વિરુદ્ધ

મિસ. બદારપુર ઈન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ.

સપ્ટેમ્બર ૧૧, ૨૦૦૧

બી.

[બી. એન. કૃપાલ, કે. જી. બાલકૃષ્ણાન અને પી. વેંકટરામા

રેડ્ડી, જેજે.]

કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ :

કલમ . ૨૮ અને ૧૨૯ડી (૨)–કસ્ટમ્સ કમિશનરને કમિશનર (અપીલ) સમક્ષ અપીલ દાખલ કરવા માટે નિર્દેશ આપવાની સત્તા–અમુક ચીજવસ્તુઓને આયાત કરવું– મૂલ્યાંકન કરનારએ એમને એક્સેસરીઝ માં બતાવેલ છે અને સૂચના મુજબ મુક્તિ હેઠળ આવરી લેવામાં આવે છે રીકે–રેવન્યુએ માલને સ્પેરપાર્ટ્સ તરીકે ગણ્યો છે અને ડ્યુટીની માંગ કરે છે– કરદાતા વાંધો હેઠળ ડ્યુટી ચૂકવે છે અને પછીથી રિફંડ માટે અરજી દાખલ કરે છે–સહાયક કલેક્ટર તેમને એક્સેસરીઝ તરીકે રાખેલા માલના એક સેટના સંદર્ભમાં રિફંડની મંજૂરી આપે છે–રિફંડનો દાવો અન્ય માલના સેટના સંદર્ભમાં નકારી કાઢવામાં આવે છે કારણ કે તે જ સ્પેરપાર્ટ્સ હોવાનું માનવામાં આવે છે–અપીલ પર, કમિશનર (અપીલ) એ રિફંડ માટે અરજી કરી હતી જે સમય મર્યાદામાં

ન હતી -વધુ અપીલ પર, ટ્રિબ્યુનલે રિફંડ માટેની અરજીને મર્યાદાના સમયગાળાની અંદર દાખલ કરવામાં માટે જણાવ્યું-ટ્રિબ્યુનલે એવું પણ નિરીક્ષણ કર્યું હતું કે કલમ 129D(2) (૨) હેઠળ કસ્ટમ્સના કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરાયેલો આદેશ તેમની સત્તાના દાયરાની બહાર હતો-જેમ સહાયક કલેક્ટરે જે વસ્તુઓને તેમણે સ્પેરસ તરીકે ગણાવી હતી તે વસ્તુઓને વિગતવાર ધ્યાનમાં લીધી હતી, તેમ જ તે નિષ્કર્ષ પર પહોંચતા પહેલા અન્ય વસ્તુઓની વિગતો આપવી તેમની ફરજ હતી કે તે એક્સેસરીઝ છે અને સ્પેરસ નથી-કર વેરા લેનાર દ્વારા મહેસૂલના દાવાના આધારે ડ્યુટી ચૂકવવામાં આવી હતી કે આયાત કરેલી વસ્તુઓ સ્પેરસ છે અને એક્સેસરીઝ નથી-રિફંડનો આદેશ ફક્ત તેની સત્તાના દાયરાની બહાર છે. જો આયાત કરવામાં આવેલી વસ્તુઓ સ્પેર પાર્ટ્સ નહીં પણ એક્સેસરીઝ હતી તેવી મૂર્ત સામગ્રી પર સકારાત્મક તારણ આવ્યું હોય તો એના આધારે કહી શકાય -કમિશનરને કલમ ૧૨૯ડી હેઠળ આદેશ પસાર કરવામાં અને અપીલ દાખલ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં ન્યાયી ઠેરવવામાં આવ્યો હતો-ન તો કમિશનર (અપીલ) કે ન તો ટ્રિબ્યુનલે ગુણદોષ પર કોઈ તારણ નોંધ્યું હતું કે શું આયાત કરાયેલ માલ એક્સેસરીઝ અથવા સ્પેરપાર્ટ્સ હતો કે નહીં અને રિફંડને યોગ્ય રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી હતી કે કેમ-કમિશનર (અપીલ) પર ફરજ હતી કે તેઓ આયાત કરેલા માલના સંદર્ભમાં તારણ આપે કે શું તે મહેસૂલ દ્વારા દાવો કરવામાં આવેલા સ્પેરપાર્ટ્સ અથવા એક્સેસરીઝ હતા કે કેમ જે આકારણીદાર દ્વારા દાવો કરવામાં આવ્યો હતો-કેસ કમિશનરને પરત મોકલવામાં આવ્યો (અપીલ) એના ગુણદોષ પર નક્કી કરવા માટે કે શું રિફંડ સાચું હતું કે તેના કોઈપણ ભાગને યોગ્ય રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી હતી કે નહિ.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડીક્શન:એ ૨૦૦૧ ની સિવિલ અપીલ નંબર ૩૯૪૨-૩૯૪૪.કસ્ટમ્સ એક્સાઈઝ એન્ડ ગોલ્ડ (કંટ્રોલ) અપીલેટ ટ્રિબ્યુનલ, ચેન્નાઈના એ. નં. ૧ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

સીઆઈઆર. ૨૦૦૦ ના એફ. ઓ. નંબર ૬૧૮-૬૨૦ માં નંબર ૩૧૩ થી ૩૧૫/૯૭.

અપીલકર્તા માટે બી. એમ. એલ. વર્મા, એમ. ગૌરીશંકરમૂર્તિ અને બી. કૃષ્ણ પ્રસાદ.

પ્રતિવાદી માટે સુશ્રી ઇન્દુ મલ્હોત્રા, સુશ્રી પૂજા શ્રીરામ, એમ. વેંકટરમણ અને સુશ્રી મધુ શ્વેતા.

કોર્ટનો નીચે મુજબનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો:

આ કેસમાં , પ્રતિવાદી દ્વારા પ્રવેશના ત્રણ બિલ હેઠળ અમુક ચીજવસ્તુઓની આયાત કરવામાં આવી હતી.પ્રતિવાદીનો દાવો હતો કે જે આયાત કરવામાં આવી હતી તે અનિવાર્યપણે એક્સેસરીઝ હતી અને મુક્ત સૂચના હેઠળ તેના સંદર્ભમાં કોઈ કસ્ટમ ડ્યુટી ચૂકવવાપાત્ર નહોતી.રેકૉર્ડ દર્શાવે છે કે ૧૨મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૨નો એક પત્ર અપીલકર્તા દ્વારા ઉપરોક્ત આયાતના સંદર્ભમાં લખવામાં આવ્યો હતો.આ પત્રમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે અપીલકર્તા અને પ્રતિવાદીના પ્રતિનિધિઓ વચ્ચે કેટલીક

ચર્ચાઓ થઈ હતી અને આયાત કરેલા માલની તાકીદે જરૂર હતી કે નિકાસ શિપમેન્ટની સમયમર્યાદાને પહોંચી વળવા માટે પ્રતિવાદી અહીં અપીલકર્તા દ્વારા પ્રસ્તાવિત દરે વિરોધ હેઠળ ફરજ ચૂકવી રહ્યો હતો.આકારણી, ફરજની ચુકવણી અને વહેલી મંજૂરી માટે માલ છોડવાની વિનંતી કરવામાં આવી હતી

માલ ક્લીઅર થયા પછી, ચૂકવેલ ડયૂટી ના રિફંડ માટેની અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી.અરજી ક્યારે દાખલ કરવામાં આવી હતી તે અંગે પક્ષકારો વચ્ચે વિવાદ છે.પ્રતિવાદીના જણાવ્યા અનુસાર, અરજી પમી માર્ચ, ૧૯૯૩ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જ્યારે અપીલકર્તા અનુસાર અરજી રિફંડ વિભાગમાં માત્ર ૭મી એપ્રિલ, ૧૯૯૩ના રોજ પ્રાપ્ત થઈ હતી.અરજી પર એકથી વધુ ટપાલ ટિકિટ હતી અને ઉપરોક્ત અરજી પ્રાપ્ત થવાની તારીખને લઈને વિવાદ હતો.

આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટરે લગભગ રૂ. ૨. ૫૦ કરોડ પ્રશ્નમાં રહેલા માલની તપાસ કર્યા પછી અને તે એક્સેસરીઝ હોવાનું માની લીધા પછી.માલના અન્ય સમૂહના સંદર્ભમાં, જેની વિગતો સહાયક કલેક્ટરના આદેશમાં સમાયેલી છે, એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે તે સ્પેરપાર્ટ્સ હતા અને તેના સંદર્ભમાં કોઈ રિફંડ સ્વીકાર્ય ન હતું.

એવું લાગે છે કે વિભાગ દ્વારા કલમ ૨૮ હેઠળ નોટિસ એ આધાર પર જારી કરવામાં આવી હતી કે વધારાના રિફંડનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો.અમે વર્તમાન કેસમાં આનાથી ચિંતિત નથી કારણ કે કમિશનરે કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૧૨૯ ડી હેઠળ એક આદેશ પસાર કર્યો હતો જેમાં જણાવ્યું હતું કે રિફંડનો આદેશ કલમ ૧૨૯ ડી હેઠળ ઉપરોક્ત આદેશની બિડાણમાં રહેલા આધારના આધારે કાયદેસર અને યોગ્ય ન

હતો.આથી તેમણે કસ્ટમ્સના સહાયક કલેક્ટરને રિફંડના આદેશ સામે કસ્ટમ્સના કલેક્ટર સમક્ષ અપીલ દાખલ કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો.

કસ્ટમ્સ કલેક્ટર (અપીલ) એ નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હતા કે રિફંડ માટેની અરજી નિર્ધારિત સમયગાળાની અંદર દાખલ કરવામાં આવી નથી.તેણે અહીં પ્રતિવાદીની દલીલ સ્વીકારી ન હતી કે અરજી પમી માર્ચ, ૧૯૯૩ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી હતી.જેમ જેમ તે નિષ્કર્ષ પર આવ્યું કે રિફંડ માટેની અરજી સમય દ્વારા પ્રતિબંધિત હતી અને તેથી રિફંડનો આદેશ ન આપવો જોઈએ, કમિશનર (અપીલ્સ) એ જે આયાત કરવામાં આવી હતી અને જેના સંદર્ભમાં રિફંડની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી તે સ્પેરપાર્ટ્સ અથવા એક્સેસરીઝ હતી કે કેમ તે અંગેના ગુણદોષ પર સ્પષ્ટ તારણ આપ્યું ન હતું.

કમિશનર (અપીલ) ના આદેશ સામે પ્રતિવાદીએ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી.ટ્રિબ્યુનલ, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓની તપાસ કર્યા પછી, એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યું કે રિફંડ માટેની અરજી પમી માર્ચ, ૧૯૯૩ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને તે મર્યાદાના સમયગાળાની અંદર હતી.જો કે, ટ્રિબ્યુનલે પ્રતિવાદીની અપીલને મંજૂરી આપતી વખતે, અન્ય પાસામાં ગયા ન હતા કે શું ગુણદોષ પર રિફંડની યોગ્ય મંજૂરી આપવામાં આવી હતી કે કેમ, એટલે કે, જે આયાત કરવામાં આવી હતી તે એક્સેસરીઝ અથવા સ્પેરપાર્ટ્સ હતી કે કેમ.એ જોઈ શકાય છે કે મુકિત જાહેરનામામાં માત્ર એક્સેસરીઝને જ કરમાંથી મુકિત આપવામાં આવી હતી અને સ્પેરપાર્ટ્સને નહીં.અમારા મતે, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા તથ્યના નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યું છે કે ફરજની રિફંડ માટેની અરજી

મર્યાદાના સમયગાળાની અંદર હતી જેમાં કોઈ દખલગીરીની જરૂર નથી.જો કે, અમને જાણ કરવામાં આવી છે કે ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી છે જેમાં આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે કે પમી માર્ચ, ૧૯૯૩નો પત્ર બનાવટી હતો.તે કાર્યવાહી પોતાનું કામ કરશે અને આ સંબંધમાં અમારે કંઈ કહેવાનું નથી.જો કે, અમે હકીકતના વિવાદિત પ્રશ્નમાં જઈશું નહીં, એટલે કે રિફંડ માટેની અરજી પમી માર્ચ, ૧૯૯૩ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી હતી કે નહીં અને અમે ટ્રિબ્યુનલના નિષ્કર્ષમાં ખલેલ પહોંચાડવાનો પ્રસ્તાવ નથી કરતા.

રિફંડ માટેની અરજી સમયસર દાખલ કરવામાં આવી હતી તે આધાર પર કાર્યવાહી કરતા, સત્તાવાળાઓએ રિફંડનો યોગ્ય આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે કેમ તે ધ્યાનમાં લેવું પડ્યું હતું.અમારા મતે, કલમ ૧૨૯ડી હેઠળ કસ્ટમ્સ કમિશનરના આદેશમાં કોઈ નબળાઈ ન હતી.જો કમિશનર સહાયક કલેક્ટરના આદેશની કાયદેસરતા અથવા ઔચિત્ય અંગે સંતુષ્ટ ન હોય તો ઉપરોક્ત કલમ આદેશ પસાર કરવા સક્ષમ બનાવે છે.તાત્કાલિક કિસ્સામાં, આપણે જોઈએ છીએ કે સહાયક કલેક્ટરે તે વસ્તુઓની વિગતવાર વિચારણા કરી હતી જેને તેમણે આશરે રૂ. ૧૮,૭૪,૬૨૦ અને જેના સંદર્ભમાં રિફંડ નકારવામાં આવ્યું હતું.આ વસ્તુ સાથે વ્યવહાર કર્યા પછી, અન્ય વસ્તુઓના સંદર્ભમાં જેના માટે આશરે રૂ. ૨. ૫૦ કરોડનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો, સહાયક કલેક્ટરે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું:—

"અન્ય વસ્તુઓના કાર્યોની ચકાસણી કરવામાં આવી હતી અને તે સંબંધિત ઉપકરણોમાં સ્થાપિત હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું.હું સંમત છું કે તેઓ સંબંધિત

સાધનોનો જ ભાગ બની રહ્યા છે જેને કેપિટલ ગુડ્સ તરીકે વર્ગીકૃત કરી શકાય છે.ચાર્ટર્ડ એન્જિનિયરે પણ પુષ્ટિ કરી છે કે આ વસ્તુઓ એક્સેસરીઝ છે.હું તે જ સ્વીકારું છું અને આ વસ્તુઓ માટે ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ છૂટછાટ લંબાવું છું ".

અમારો અભિપ્રાય છે કે સહાયક કલેક્ટરના ઉપરોક્ત ગુપ્ત આદેશને કાયદેસર ગણવામાં આવશે નહીં.જેમ સહાયક કલેક્ટરે દરેક વસ્તુને ધ્યાનમાં લીધી હતી અને તે નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હતા કે તે સ્પેરપાર્ટ્સ છે, તેવી જ રીતે તે નિષ્કર્ષ પર પહોંચતા પહેલા અન્ય વસ્તુઓની વિગતો આપવી તેમની ફરજ હતી કે તે એક્સેસરીઝ છે, સ્પેરપાર્ટ્સ નહીં.એ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે અપીલકર્તાના દાવાના આધારે પ્રતિવાદી દ્વારા ફરજ ચૂકવવામાં આવી હતી, એટલે કે, જે આયાત કરવામાં આવી હતી તે ભાગો હતા, એક્સેસરીઝ નહીં.રિફંડનો ઓર્ડર ત્યારે જ આપી શકાય જ્યારે મૂર્ત સામગ્રીના આધારે સકારાત્મક તારણ આવ્યું હોય કે જે આયાત કરવામાં આવી હતી તે એક્સેસરીઝ હતી અને સ્પેરપાર્ટ્સ નહીં.તેથી, સહાયક કલેક્ટરે જે આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો તેમાં તેની તપાસ કરવી અને તેની વિગતો આપવી જરૂરી હતી.આવું ન કરવામાં આવ્યું હોવાથી, અન્ય કંઈપણ સિવાય, કમિશનરને કલમ ૧૨૯ D હેઠળ આદેશ પસાર કરવા અને અપીલ દાખલ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં ન્યાયી ઠેરવવામાં આવ્યો હતો.કમિશનર (અપીલ) એ પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કર્યો ન હતો કે શું આયાત કરવામાં આવ્યું હતું અને જેના સંદર્ભમાં રિફંડની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી તે સ્પેરપાર્ટ્સ અથવા એક્સેસરીઝ હતી.ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પણ આ પ્રશ્નનો જવાબ આપવામાં આવ્યો ન હતો.કમિશનર (અપીલ) એ તેનો નિર્ણય લીધો ન હતો કારણ કે તેનો અભિપ્રાય હતો

કે રિફંડ માટેની અરજીને સમય દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવી હતી, કારણ કે રિફંડ માટેની અરજી સમયસર દાખલ કરવામાં આવી હોવાનું માનવામાં આવતું નથી. આયાત કરેલા માલસામાનના સંદર્ભમાં તે તારણ આપવું કમિશનરની ફરજ છે કે શું તે વિભાગ દ્વારા દાવો કરવામાં આવેલા સ્પેરપાર્ટ્સ હતા કે પ્રતિવાદી દ્વારા દાવો કરવામાં આવેલા એસેસરીઝ. તેથી, કમિશનર (અપીલ) અને ટ્રિબ્યુનલના આદેશો રદ કરવા પાત્ર છે.

કેસ સાથે વિદાય લેતા પહેલા, અમે ટ્રિબ્યુનલના વિવાદિત આદેશમાંથી ઉદ્ભવતા વધુ એક પાસાની જાહેરાત કરી શકીએ છીએ. ટ્રિબ્યુનલે અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો કે કલમ હેઠળ કસ્ટમ્સના કલેક્ટર દ્વારા આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. ૧૨૯ડી (૨) તેની સત્તાના દાયરાની બહાર છે કારણ કે કલેક્ટર નવા તથ્યો અથવા નવા પુરાવાઓમાં જઈ શકતા નથી અને તેણે પોતાને પહેલેથી જ નોંધાયેલા તથ્યો સુધી મર્યાદિત રાખવા પડે છે. ટ્રિબ્યુનલના જણાવ્યા અનુસાર, રિફંડ અરજી પર સીલની શુદ્ધતા અથવા વાસ્તવિકતા અંગે પ્રશ્ન ઉઠાવવો કલેક્ટર માટે ખુલ્લો નથી કારણ કે તેમાં વિગતવાર તપાસ સામેલ છે. ટ્રિબ્યુનલ અનુસાર આવી શકિતનો ઉપયોગ માત્ર કલમ ૨૮ હેઠળ જ થઈ શકે છે. ધારો કે કલમ ૧૨૯ ડી (૨) ના અવકાશ અને વ્યાપ વિશે ટ્રિબ્યુનલની સમજ સાચી છે, તે તાત્કાલિક કેસમાં શક્ય નથી. એવું માનવું કે કસ્ટમ્સના કલેક્ટરે રેકૉર્ડની બહાર મુસાફરી કરી અને તેના નિષ્કર્ષના સમર્થનમાં નવા તથ્યો અથવા નવા પુરાવા બહાર કાઢ્યા. અમારા મતે, કલેક્ટરે પોતાની જાતને રેકૉર્ડમાંથી સ્પષ્ટ હકીકતોની તપાસ સુધી મર્યાદિત રાખી હતી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીની પ્રશંસા અને હાલની પ્રક્રિયાઓના પ્રકાશમાં પોતાના તારણો કાઢ્યા હતા. તેમણે એફ. સી. ટી. એસ. ની તપાસ શરૂ કરી ન હતી, જે તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા રેકૉર્ડની બહારની

હોવાનું કહી શકાય.તેથી, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા લેવામાં આવેલા દ્રષ્ટિકોણ અંતર્ગત મૂળભૂત ધારણા ખોટી છે..

તેથી, આપણે આ અપીલો દાખલ કરો, ટ્રિબ્યુનલ તેમજ કમિશનર (અપીલ્સ) ના આદેશને રદ કરો અને કેસને કમિશનર (અપીલ્સ) ને આ પ્રશ્ન પર નિર્ણય લેવા માટે મોકલો કે શું રૂ. ૨. ૫૦ કરોડ સાચા હતા અથવા ગુણદોષના આધારે તેના કોઈપણ ભાગને યોગ્ય રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.

આર. પી.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.